

פון דעם וואָס מען קען אַליין אויס-
האַרעווען — דורך דער עבודה פון
„ומלתם את ערלת לבבכם“ איז מען
זוכה צו דעם גילוי מלמעלה פון „ומל
ה' אלקיך את לבבך“²²). וואָס וועט
נתגלה ווערן בנאטלה האמיתית וה'
שלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.
(משיחת י"ז שבט תשי"ג)

דערצו מוז נאך זיין מציצה: אַרויס-
נעמען דעם בלוט, דעם קאָך אין
גשמיות, אויך פון ווייטע ערטער און
אברים פון גוף.
פון דער צווייטער זייט דאַרף מען
אַבער וויסן, אַז בשעת מען פּוּעל'ט
דעם „ומלתם את ערלת לבבכם“²³,
באַקומט מען דורך דעם אַ סך מערער

מצורע

טוט דריקט זיך שפּעטער אויס אין
אַ ציור פון עונש, ד. ה. אַז דער עונש
איז ניט קיין אַפּרעכענונג-שטראַף פאַר
דעם חטא, נאָר איז אַ דירעקטע תוצאה
פון דעם מענטשנס רע, ווי עס שטייט
„תיסרך רעתך“. אַזוי אויך בנוגע
דעם גירוש פון גן עדן: גן עדן איז
כולו טוב, אָן אַרט וואָס איז ניט
סובל קיין מציאות פון רע, ובמילא
האָט אדם הראשון, נאָכדעם ווי ער
האָט באַקומען אין זיך אַ מציאות פון
רע, ניט געקענט זיין אין גן עדן.
אַזוי איז עס אויך בנוגע דעם
אויבענדערמאָנטן עונש פון חוה'ן:
דער עונש פון דם נדה איז אַ די-
רעקטע תוצאה פון דעם חטא עץ
הדעת, די מציאות פון רע, וואָס
האָט זיך אין איר געשאַפן דורך דעם
חטא, ווערט (טיילווייז) דם נדה, און
דעריבער איז דער דם — טמא און
ווערט אַרזיסגעטריבן פון אַ אירישן
גוף.

אַ איד איז דאָך — גוי קדוש,
כולו טוב, און ניט נאָר מצד דעם
נפש האלקית, נאָר אויך מצד זיין
נפש הבהמית איז ער ניט שייך צו

²² שם ל, ה. וראה תרא לך ריה בעצם
היום הזה תריח שם.
²³ ירמ' ב, יט.

א. אין היינטיקער סדרה ווערן
אַרומגעריעדט דיני טומאת נדה. דעם
טעם פאַרוואָס דם נדה איז מטמא,
וועט מען פאַרשטיין לויט דעם וואָס
עס שטייט אין גמרא'י, אַז דאָס איז
פון די קללות וואָס זיינען געקומען
פאַרן חטא עץ הדעת, איז דערפון
פאַרשטאַנדיק, אַז מצד טבע הבריאה
איז ניט געווען די מציאות פון דם
נדה, און וויבאלד אַז דאָס קומט מצד
אַ חטא — און נאָך אַזאַ חטא וואָס
איז אַ שורש ומקור צו אַלע חטאים²⁴ —
דעריבער איז דער דם טמא.

טיפער וועט מען עס פאַרשטיין על-
פי הידוע אַז דער עונש פון אדם
הראשון, וואָס מען האָט אים אַרויס-
געטריבן פון גן-עדן, איז דאָס ניט
געווען סתם אָן עונש וואָס מען האָט
אים באַשטראַפּט צוליב דעם חטא
עץ הדעת, נאָר דער עונש איז געווען,
ווי אַלע עונשים וואָס קומען מלמעלה,
אַ די עבירה גופא וואָס דער מענטש

²² זכרים י, טו.

²³ ירובין ק, ב.

²⁴ ראה שבת קמו, רע"א. וראה נב, ע"ב.
נתבאר סעודה ב"ה ע"כ יאפרו המשלים
תרצ"א (בסה"מ קונטרסים ח"א).

²⁵ ראה תעודת בזה המסקנא — שליה
הקדמה: בית אשון.

ונקבו שפעלו רק רע לישראל ולא אוקרו להו להתבטל ולהתכלל בע"ס דקדושה מצד בחי' הטוב שבהם כנ"ל, שבהכרח הוא להיות להם אבדון וכליון לגמרי כי אבדה תקותם ועליה' הוא אומר כל אלה הקללות, דהיינו שמקלל אותם להאבידם ולכלותם לגמרי עד השמדך כו', ואומר שלעתיד יקיים בהם כל הקללות האלה ויעשו בו כל המעשי' האלה כמו ידבק ה' בך הדבר עד כלותו אותך כו' עד סוף הפרשה ההיא כל הקללות שנאמרו בה הכל קאי על בחי' הרע שבנוגה, וע"ד המאמר של התיקוני' הנ"ל והמופת לזה דקאי על הרע דנוגה הוא מן המבו' בפירוש בפ' נצבים, ובאו כל הקללות האלה על אויביך ועל שונאיך אשר רדפוך, דוקא, והיינו אותם שפעלו רע לישראל כי הם מבחי' הפירוד לגמרי ואין בהם בחי' טוב כלל כנ"ל שהוא מדריגה השלישית כו' וד"ל.

ד) והנה קודם שהוא מקלל אותם בפרט הוא אומר תחלה הכוונה בקללות האלה והוא מ"ש והי' אם לא תשמע בקול ה' אלקיך כו', דהיינו לאוקיר לישראל אלא אדרבה פעלת רע להם ובאו עליך כל הקללות האלה כו' עד השמדך ידבק ה' כו', עד כלותו אותך מעל האדמה כו', זהו תוכן הכוונה בכל הקללות האלה וכן הוא מסיים בסוף הפרשה ונסחתם מעל האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה כו' והענין הוא כי הנה שרש יניקת החיצוני' הוא נמשך ובא מבחי' פסולת ומותרות ההשפעה שנשפע מבחי' מל' דאצי' וכידוע בפ' ועשתה את צפרניה שהחיצונים יונקי' ממותרי' השפע שמגיע מן הצפרניים והשערות כו' ועיקר כל יניקתם הוא בא מבחי' ה' דמי' טמאי' שבאשה העליונה הנק' אשה יראת ה', כידוע וענין ה' דמי' טמאי' יובן מדוגמת ה' דמי' טמאים באשה גשמי' למטה, דהנה אנו רואי' סיבת התהוות דמי' הטמאי' באשה הוא מבחי' ריבוי הדמים כאשר מתרבה בה הדמי' שאז ימצא בריבוי הדם פסולת הדמי' הרבה והפסולת נדחה לחוץ והו' ענין יציאת דם טמא שהוא הפסולת של הדם הנדחה לחוץ מפני שנתרבה דם הרבה וכמו ענין ותתחלחל המלכה שפרסה גדה שמפני הפחד נתבלבלו הדמי' ונתערב הפסולת ויצא ונדחה לחוץ וכן כל ענין פרסה גדה הוא רק ענין יציאת הפסולת מצד ריבוי הדמי' כידוע, ויש ה' דמי' טהורי' כי באמת פסולת היוצא יש שאינו פסולת הדם המזוהם, אלא הוא מן הנקי והטוב שיצא גם הוא לחוץ ונק' דם טהור והיינו ענין ההבדלה בין דם לדם וכללות הענין הוא כי הדם הוא הנפש שבו שוכן עיקר חיי הנפש ובמובחר וטוב שבו סובב והולך רוח החיי' בכל האברי' ונק' בחי' גבורות שהוא עיקר המחי' אך בפסולת הדם החיוני' שבו קשה ורע מאד ויוכל לקלקל כל הגוף וע"כ נדחה ויוצא לחוץ וזה נק' בחי' גבורות קשות כידוע, והדוגמא מכ"ז יובן למשכיל למעלה דשרש יניקת החיצוני' שנמשך מבחי' דמי' הטמאי' שבאשה העליונה היינו מבחי' הגבורות הקשות שהוא ענין ובחי' פסולת השפע הנדחה לחוץ מבחי' מל' דאצי' והיינו מסיבת ריבוי הדמי' עד שנמצא פסולת הרבה והוא ענין רוב התעוררות גבורות עליונו' ע"י שעוברי' על שס"ה ל"ת שהן מבחי' הגבורות של הדם הפסולת דאימא כמ"ש במ"א שמי עם י"ה שהן שס"ה ל"ת מפני שהיא בבחי' בינה שמלוכשת בשס"ה גידין וע"ז נאמר כי הדם הוא הנפש כו' ועי"ז שנתעוררו גבורות הרבה ע"י שס"ה ל"ת נמשך פסולת הדם הרבה ובהכרח שיהי' נדחה לחוץ והן בחי' ה' דמי' טמאי' שמקבלי' החיצוני' תוס'

בטבעו — דוחה אותו החוצה, כי כאר"א עליו נאמר "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", לכן אינו סובל מציאות של רע, ודוחה אותו לחוץ. אמנם מכיון שלפי שעה נמצא בו הרע שצריך לדחותו, נטמא האדם ע"י, עד שיטבול במקוה — ע"פ ביאור הרמב"ם (ועוד) — פרישה מהרע לגמרי וביאה (וביטול — מים שכל גופו עולה בהם — אותיות "טיבול) בטהרה.

וזהו גם היסוד להפרש בין נדה לזבה, שהזבה (היינו אשה ה"רואה דם (ג' ימים) בה"א ימים שבין נדה לנדה) אינה נטהרת ע"י טבילה במקוה בלבד, כ"א ע"י הקדמת ספירת שבעה נקיים (ואם ראתה דם בא' מז' ימים אלה, ה"ז סותר כל הנקיים), משא"כ הנדה שאי"צ שבעה נקיים *:

בטעם ספירת ז' נקיים של הזבה כ'

הרע בכלל שנעשה ע"י חטא עה"ד) — כי רק באשה נאמר וטרא כי תאוה היא (ברא"שית ג, ו), וגם היא התחילה וגרמה החטא, וראה אוה"ת תבוא ע' תתצצה ואילך, וראה לקמן הערה 63.

(50) יתרו יט, ו.

(51) ראה רמב"ם סוף הלכות מקואות שטהרה במקוה הו"ע "לטהר גפשו מטומאות הנפשות שהן מחשבות האון ודעות הרעות, כיון שהסכים בלבו לפרוש מאותן העצות והביא גפשו במי הדעת טהור" (ואולי סעות המעתיקים והדפוס הוא וצ"ל "במי הדעת הטהור טהור").

(52) טבילה אלא שנתחלף הוא"ו בה"א בלבד וד"ל (סידור סד"ה כוונת המקוה).

(52*) ראה הקדמת אדה"ו להל' נדה ובכ"מ.

בלילא תהוי נדה (ופרש"י: "ראתה ביום תהא זבה כדכתיב" ימים רבים אבל ראתה בלילות לא תהא זבה"). א"ל עליך אמר קרא על נדתה סמוך לנדתה, סמוך לנדתה אימת הוי בליליא וקא קרי לה זבה" (ופרש"י: "סמוך לנדתה — ליל שמיני שהרי ימי נדות כל שבעה עד הלילה כדכתיב" שבעת ימים תהי' בנדתה"). ולכאורה מהי השיכות שבין "תנא דב"א" להשקו"ט בגמ' שלפני? :

ואף שכתבו התוס' על אתר "דאידי דאיירי לעיל בהלכתא מייתי לה לסיים בדבר טוב וכו' שכן מצינו בנביאים הראשונים שסיימו דבריהם בדברי שבח ותנחומין" — הרי כתב שם המהרש"א ש"צריך התלמוד לסיים במאמרי אגדה השייך קצת להלכה דמסיים בה"י.

ז. אמנם עפ"י הנ"ל י"ל בזה — ובהקדים המבואר במ"א" בביאור מה שארז"ל "שדם נדה היא מן הקללות שנתקללה חוה מחמת חטא עה"ד, היי"נו שע"י חטא עה"ד נתהווה בה מצי"אות של רע, המתבטא (בחלקו) בדם" נדה"י, דם טמא. אבל הגוף הישראלי

(44) מצורע טו, כה.

(45) שם, יט.

(46) גם יוקשה שאין הנידון דומה לגמרי לראי' — דמה שהנביאים הראשונים שסיימו דבריהם בדברי שבח ותנחומין, הוא בכדי שלא לסיים בדברים של היפך השבח וכו' הכתובים לפנייהם; אבל בנידון דידן הרי (גם לולא שהביא את ה"תנא דבי אלי") מסיים בענין של הלכה, אבל י"ל שאינו רוצה לסיים ב"זבה" — ענין דחולי.

(47) ראה לקו"ש ח"ג ע' 983.

(48) עירובין ק, ב.

(49) ורק בגשים (אף שזה מורה על

טהר מרע זה⁵⁸, וזוהי עבודת כל אדם⁵⁹.

אמנם מכיון ש"מדת הבינוני היא מדת כל אדם ואחרי כל אדם ימ"

(58) עפ"י יש להסביר טעם הדעות * (הובאו בדרכי תשובה סי' קצו ס"ק ג) שאסור לאשה לעמוד בימי טומאתה אפילו אין בעלה בעיר, אף לפי מאי דקיי"ל שטבילה בזמנה לאו מצוה — כי זה מורה על הטהרה מהרע והזהמה שע"י חטא עה"ד.

(59) ועפ"י יומתק מרז"ל (מדרש תהלים (קמו [ד])): "אין איסור גדול מן הנהגה כו' ולע"ל הוא מתירה כו'", כי כנ"ל יתברר אז העולם מהטומאה של חטא עה"ד. וכל פרטי הטבע יהיו טהורים (ויהי "דם" (דער קאך) הנצרך בתחלת העבודה, משא"כ כש"בסל. וראה יומא (סט, ב) כליא עלמא). וראה אגה"ק סכ"ו (קמג, סע"א) שלע"ל יצטרכו לידע ויני טומאת יולדת ואינו מזכיר טומאת נדה. וראה אוה"ת בראשית ע' גא.

(* וראה שו"ע אדה"ז (או"ח סי' שכו ס"ז): "ובמדינות אלו נהגו לאסור טבילת אשה בשבת אא"כ יש בעלה בעיר וגם לא הי' אפשר לה לטבול קודם השבת או שלא הי' בעלה בעיר ובא בער"ש שלא פשעה במה שלא טבלה קודם לכן". וראה שם סי' תריג ס"כ. וצ"ע במ"ש ביו"ד (סי' קפ"ט סק"ח) "שאסור לאשה לעמוד בימי טומאתה אפילו אין בעלה בעיר כדלקמן סי' קצ"ז. (ואולי פירש שם דבריו, אבל אצלינו חסר סי' זה). וראה פס"ד להצ"צ (יו"ד סי' קצ"ו ס"ו): "אם האשה אינה מתחלת לספור ז"נ ממחרת יום ההפסקה כו' מי"ם עלתה לה ספירה, ואף לכתחילה תוכל לעשות כן אם תרצה", אף שע"ז מאחרת היא את הטבילה. אבל מוכרח לומר שהצ"צ איירי באופנים מסוימים, (או דלא קאי כאן אלא בדין שהסי' פירה עולה לה) דהרי לא חילק שם בין אם בעלה בעיר או לא, ואם בעלה בעיר הרי בודאי שאסור לה לאחר הטבילה (כס' פורש בשו"ע אדמוה"ז סי' תרי"ג ס"כ).

החנוך יי "והזבה צריכה ז' נקיים לפי שהזיבה תורה על רוב מותרי האשה וזהו המשך הרקת דמי' ימים רבים אחר ימים הנהוגים ברוב הנשים" — ולפי המבואר לעיל מובן, דמה שכי "שהזיבה תורה על רוב מותרי האשה", היינו ששייכותה של הזבה למציאות של רע היא ביותר מכפי הרגיל.

והביאור בזה: ע"י חטא עה"ד "יר" דה זוהמא לעולם⁶⁰, שירדו האדם והעולם יי משלימות שלהם וממעלתם, כי נתערבה בהם זוהמא ורע — ועדיין נמצאת היא בהם יי עד שיקויים הי' יעד יי "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" בגאולה העתידה שאז תתבטל הזוהמא לגמרי והאדם והעולם יתבררו ויזדככו ויתעלו בתכלית הברור, הי' זיכך והעלי'.

ז. א. שע"י חטא עה"ד ירדה הי' "זוהמא" בבנ"א, באופן שהרע נעשה אצלם כדבר טבעי — וצ"ל עבודת האדם לדחותו; וזהו"ע דם נדה — רע הנגרם ע"י חטא עה"ד והנעשה כטבע באדם, ועליו להרחיק א"ע ולי-

(53) מצוה קסו.

(54) שבת קמו, רע"א.

(55) ראה תו"א תולדות כא, ב. יתרו עז, א"ב. משפטים עט, ד.

(56) ואף שע"י מית "פסקה זוהמתן" (שבת שם. ע"ז כב, ב. זח"א נב, ב. ח"ב קצג, ב) — הרי ע"י חטא העגל חזרה זוהמתן (זהר שם. וראה תניא ספ"ו), אף שאינה כפי שהייתה לפניו (כדמוכח בש"ס שם. גיצוצי אורות זח"ב י"ד, ב).

(57) זכרי' יג, ב. וראה גם זח"א קכו, רע"א.

ולכן גם דיחוי של טומאה זו אין מספיק סדר העבודה של דיחוי וטיהור רגיל, אלא צריך לשוב בתשובה שלימה יותר — וזהו שאין טומאת זיבה נטהרת אלא ע"י שבעה נקיים, שהימים שלאחרי הזיבה צריכים להיות נקיים לגמרי, בקצה ההפכי, מטומאת דם — והיא היא התשובה השלימה והאמיתית בנדון, כמ"ש הרמב"ם: "שאם נטה לצד אחד יותר מדי או תשובתו היא שיטה א"ע לקצה השני לגמרי, ולכן אם רואה דם בא' מן הימים ה"ז סותר כל הימים למפרע (כי אז ה"ז הוכחה שאין תשובתו אמיתית), ורק אחרי ספירת ז' ימים נקיים וצופים" ה"ה טובלת ונטהרת מן הטומאה.

ודוקא שבעה נקיים, כי שבעה הוא היקף שלם. וגם ידוע ש"כל יומא ויומא (מימי השבוע) עביד עבידתיה"; והיינו שע"י העבודה בשבעה ימים וצופים הרי יש בזה הן השלימות בעבודה הפרטית שבכל יום מימי השבוע "והן השלימות בעבודה הכללית של (שבוע) היקף שלם — תשובה שלימה בכל פרטי ועניני ורק ע"ז הוא נטהר מטומאה זו.

שוך"י, והבינוני הרי הרע שבו גם בשעת ק"ש ותפלה "לא נתבטל לגמרי אלא בצדיק"י וכו', אבל בבינוני הוא ד"מ כאדם שישן שיכול לחזור וליעור משנתו כך הרע בבינוני הוא כישן וכו' ואח"כ יכול להיות חוזר וניעור"י — והוא הדבר בנידון הזוהמא והרע שבכ"א (טומאת דם נדה): אף שדחה את הטומאה והרע מקרבו, בכ"ז בע"בור איזה זמן (חודש בערך) חוזר וניעור הזוהמא והרע עוה"פ (כי חטא עה"ד, שורשו של הרע, עדיין לא נתבטל לגמרי) ושוב צ"ל העבודה לדחותו ולטהר א"ע ממנו.

אולם מי שחטא ופגם כו' ועבירה גוררת עבירה — היינו שעלול הרע להתעורר גם קדם שיגיע הזמן שבו הוא חוזר וניעור מצד טבע הבינוני: ומובן שזהו לא רק קדימה בזמן, כ"א גם תוס' במציאות ואיכות הרע.

ותוספת זו במציאות הרע זוהי טומאת זיבה — שהיא רואה דם בימים שמצד הטבע אין לראות בהם, וזה מורה "על רוב מותר האשה" — היינו שהרע נתרבה ונתחזק יותר מכפי שהוא בטבע חטא עה"ד.

(60) תניא רפי"ד.

(61) והטעם שישנו דם נדה גם בצדקת (המורה שבעבודה רוחנית הוא גם בצדיק), מובן ע"פ מ"ש בתו"א (משפטים ע"ט, ג): "אעפ"י שהם צדיקים גמורים מ"מ נשאר בהם עדיין שמץ מזוהמת הנחש שלא יכול להסירו מכל וכל".

(62) תניא פי"ג.

(63) והטעם דחודש, י"ל: כי חטא עה"ד נגרם ע"י מיעוט הלבנה והיא מתחדשת (וכל עניני) בכל חודש, וראה אוה"ת פינחס ע' איקסה, איקס, וראה גם לעיל הערה 49.

(64) ראה תניא רפכ"ט, שם רפלי"ה.

(65) הל' דעות פ"ב ה"ב.

(66) דוגמא לדבר שסבילת כל הגוף צ"ל בב"א.

(67) תשובת הרשב"א ח"א ס"ט.

(68) זח"ג צ"ד, רע"ב, וכ"ה בכל שבוע (ע"ן ר"ה לא, רע"א), ומובן עפ"מ שנת בלקו"ת שה"ש (כה, א).

(69) להעיר ממשנת (ראה שער הכוונות דרושי ר"ה (לפני דרוש הא')) בענין השבעה ימים שבין ר"ה ליוה"כ שהיא עבודת התשובה על כל ימי השבוע של כל השנה כולה, כי בז' ימים אלו ישנם כל א' מו' ימי השבוע.

כדלעיל, לכן נותנת כח גם באדם שגם הוא בעבודתו לא יתפעל מהשינויים, ההעלמות וההסתרים, הבאים בעולם, וזהו אומרו: "עליך אמר קרא כו" (יתור ל' ושאינו רגיל) עליך (בדרך מקיף) אמר קרא (כח ה)תורה.

ובהמשך לזה מסיים "כל השונה הלכות בכל יום וכו'", שהתורה (ובפרט ההלכות) בהיותה למעלה מכל השינויים, נותנת כח לעמוד בפני כל השינויים לגריעותא ולעבוד עבודתו כדבעי.

ומבאר בתוס' שזהו עיד גביאים הראשונים שסיימו דבריהם בדברי שבת ותנחומין" — כי גם מאמר זה הוא ענין של תנחומין, לנחם ולעודד את כל מי שהוא נופל ממדר ריגתו, שהתורה נותנת גם לו את הכח להתעלות ע"י עבודתו, ועד שע"י ההלכות — הליכות עולם לו.

(משיחת י"ט כסלו תשכ"ד)

(72) שבת ותנחומין — לכאורה הוליל "שבת ונחמה". וי"ל ע"פ מ"כ אדה"ז (תניא רסליה) בעבודת הבינונים: לנחם בכפליים לתושי, ולהעיר ממרו"ל (איכ"ר ספ"א) ע"פ דהפטורת פרשתנו: מתנחמים בכפליים שנאמר נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם.

ה. עפ"ז מובנת הסמיכות השייכות של "תנא דבי אלי" כל השונה הלכות וכו'" להסוגיא שלפניו:

שאלת הגמרא היא"י: מכיון שההפ"ש בין גדה לזבה הוא, כנ"ל, שדם נדה ענינו התעוררות הרע באופן הר"גיל והטבעי בבג"א, ודם זיבה מורה על חולי, תוס' במציאות הרע — "אימא ביממא תהוי זבה" — פי' ב"יום", כאשר ראיית הדם (בימי זיבה) הוא כשהשמש (ומגן הוי' אלקים) מאיר בעולם ובאדם, ה"ז הוכחה שהחסרון הוא בו חולי (דלולא זאת אין מקום לראיית דם); אבל "בליליא" — אם רואה דם זה בלילה, בזמן ש"חושך בעולם, ההעלם דאור אלקי — "תהוי נדה" — כי מצד החושך וטבע העולם נתעורר הרע קודם זמנו הרגיל, ואינו ענין של זיבה — חולי בו.

המסקנא שגם בלילה הוי "זבה", כי כאור"א מישראל, באיזה מצב שנמצא יש בכחו לעבוד עבודתו, עד שלא יהי' שייך ל"ראיית דם" אפילו כש"לי" להי' בעולם — ולכן הרע של זיבה גם בלילה, והכח על עבודה זו הוא מהתורה: בהיותה למע' מכל שינויים

(70) ראה בזה גם לקו"ש ת"ז ע' 317-8.
(71) תהלים פד, יב.

א) לפי גי' רש"י וכו' נראה לומר...
ב) וכו' רש"י...
ג) וכו' רש"י...
ד) וכו' רש"י...
ה) וכו' רש"י...
ו) וכו' רש"י...
ז) וכו' רש"י...
ח) וכו' רש"י...
ט) וכו' רש"י...
י) וכו' רש"י...

תורה אור השלם

- 1. ואשה כי יזוב זוב דמה...
2. כל המשקב אשר...
3. עמוד ומגדל ארץ ראה...
הבוקר ג

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה וכו'...
ב) רש"י ד"ה וכו'...
ג) רש"י ד"ה וכו'...
ד) רש"י ד"ה וכו'...
ה) רש"י ד"ה וכו'...

הגהות מהר"ב

א) גמ' ומנין שיהא עשה...
ב) וכו' רש"י...
ג) וכו' רש"י...
ד) וכו' רש"י...
ה) וכו' רש"י...

מוסף רש"י

אחד לאחד. היינו יום כנגד...
הדרן עלך מסכת נדה

תינוקת פרק עשירי נדה

בלא עם נדסה. אינו אומר לך אלא כרואה שלשה אחר ימי נדסה...
סמוך לנדמה שראתה יום ראשון אחר ז' ימי נדמה וראתה שמיני...
ותשיעי ועשירי: או כי תזוב לרבות רואה ט' וי' ואחד עשר: מנין...
לרבות שנים שלשה כו'. שכולן יש להן דין אחד: אמרת מה מזינו

אינן ר"י אלא יום אחד מנין לרבות מופלג שנים ושלא. אגב ריהטא...
נקט שנים דשנים היינו יום שני לימי זיבה דהיינו מופלג יום...
אחד שריבה כבר דהא מני ואזיל עד י' וי"א וא"כ שנים היינו שני:...

ברביעי. לימים שאחר הנדה: שהיא...
ראוי לספירת נקיים אם ראתה...
אז"ג ופסקה: וראוי לזיבה. (א)...
ללרף עם גג"ד אם לא ראתה בל'...
דהא אחרבי מופלג יום אחד מקרא...
לדו כי תזוב ג' דהיינו גג"ד אף אני...
מרבזה כל אלו עד י' וי"ד בכלל...
שהן ראויין לספירה אם ראתה שלשה...
ראשונים משני ז' נקיים עד ט'
שיהו נמי נראין לזיבה בלילה מהם...
שפירא שלשה רלופין: מנין לרבות...
י"א. שיטתך עם הראשונים לזיבה...
לג' רלופין ואע"ג שאינו ראוי...
לספירת נקיים של זיבת ג' ראשונים:
ס"ל בלא עם נדסה. ואפילו מופלג...
לימים הרבה: יבול. כיון דכתיב...
בלא עם נדמה שאני מרבזה אף...
י"ב שאם ראתה י' וי"א י"ב תהא זבה...
גמורה ולא תהא תחלת נדה כראית...
י"ב אלא מטורף לזיבה: יום י"א...
שהוא ראוי לספירת זיבה או כי תזוב...
לזיבה רביעי מרבזי מאלו כי תזוב...
ולאוהה זיבה משכי ימי ספירה עד...
י"א: ואין לי. שתקרא זבה לטומאה...
אלא רואה שלשה רלופין: ס"ל ימי.

יבלא עת נדתה (על נדתה) סמוך לנדתה...
ואין לי אלא סמוך לנדתה מופלג לנדתה...
יום אחד מנין ת"ל יא כי תזוב אין לי אלא...
יום אחד מנין לרבות מופלג שנים שלשה...
ארבעה חמשה ששה ושבעה שמונה תשעה...
עשרה מנין אמרת מה מצינו ברביעי שראוי...
לספירה וראוי לזיבה אף אני אביא העשירי...
שראוי לספירה וראוי לזיבה ומנין לרבות...
אחד עשר ת"ל בלא עת נדתה יכול שאני...
מרבזה אף שנים עשר אמרת לאו ומה ראית...
לרבות אחד עשר ולהוציא שנים עשר מרבזה...
אני אחד עשר שראוי לספירת או כי תזוב...
ומוציא אני י"ב שאין ראוי לספירת או כי תזוב...
ואין לי אלא שלשה ימים שני ימים מנין...
ת"ל ימי יום אחד מנין ת"ל כל ימי טמאה...
מלמד ששטמאה את בועלה כגדה היא...
היא מטמאה את בועלה ואין הזוב מטמא...
מה שהוא בועל והלא דין הוא ומה היא...
שאינה מטמאה בראיות כבימים מטמאה את...
בועלה הוא ששטמא בראיות כבימים אינו...
דין ששטמא מה שהוא בועל ת"ל היא היא...
מטמאה את בועלה ואין הזוב מטמא מה...
שהוא בועל או ומנין שהוא עושה משכב...
ושלשה ימים שני ימים מנין ת"ל ימי יום אחד...
מנין ת"ל כל ימי ומנין ששופרת אחד לאחד...
ת"ל יהיה לה כו יכול תספור שבעה לשנים...
ודין הוא ומה הוא שאין סופר אחד לאחד...
סופר שבעה לשנים היא ששופרת אחד לאחד...
אינו דין שתספור שבעה לשנים ת"ל יהיה...
לה אינה שופרת אלא יומה אלמא קראי...
נינהו לר"ע קראי לר' אלעזר בן עזריה...
הלכתא א"ל ירב שמעיה לר' אבא אימא...
ביממא תהוי זבה בליליא תהוי נדה א"ל עלך...
אמר קרא יעל נדתה סמוך לנדתה סמוך...
לנדתה אימת הוי בליליא וקא קרי לה זבה תנא רבי אבהו כל השונה...
הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר הליכות עולם לו...
אל תקרי הליכות אלא הלכות:

יש מקומות דנפקא מחד קרא:
ת"ל ב' ימי א נדתה. תימה
דהך מוקמינן כר"ע אלמא
ר"ע קא דריש כל וכן בשלהי פ'
התערוכות (נחמ"ס פג). דריש ר"ע כל
וא"כ כי קאמר בפסחים פרק אלו
עוברין (דף מג): מלן שמעת ליה
דריש כל ר' אליעזר הוא דלמא
ר"ע הוא דדריש נמי כל ויש לומר
דאין לדמות דרשות לכל להדדי דיש
כל דשייך למדרש לכ"ע והאי
דשמעתין דלמנינא מדרש שפיר
דמדימי למנינא כל נמי למנינא:
תנא רבי אבהו ב"ה השונה
הלכות. אית ספריס דלא
גרסינן ליה מיהו צפירוש רש"י איתא
ור"מ הגיהו כספרו וכן נראה דאידי
דאיירי לעיל בהלכות מיייתי לה
הכא כדפרשי. הלכות
משנה וביראת והלכה
למשה מסיני. ומיהו לא
שייכא כל כך הכא טפי
מבשאר דוכתי דלא מיייתי
לה אבן גרדא זו אלא משום
דיחא ליה לסיים ברבר טוב
כדאמרין באין מעמידין
שכן מצינו כבימים
הראשונים שסיימו כדברי
שבת ותנוסין: סליק פרק
תינוקת בל"ד ובסליקותיה
פסקת נדה בריחמי שמיא
הכותב נסים בח"ד
אברתם מוליכה י' נ"ע

הדרן עלך תינוקת
וסליקא לה מסכת נדה

לנדתה אימת הוי בליליא וקא קרי לה זבה תנא רבי אבהו כל השונה...
הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר הליכות עולם לו...
אל תקרי הליכות אלא הלכות:

הדרן עלך תינוקת וסליקא לה מסכת נדה

אחד תשב ששה והוא שהרי לא רבינן לדין יום וזבה אלא י"א ומכאן ואלוהי הרי היא זבין פרשה ראשונה דכתיב זבה (ויקרא טו) שבעת ימים תהיה...
צנדתה: לרבי עקיבא קראי. דלא גמר הך הלכתא הלכה למשה מסיני דקאמר ר' אלעזר בן עזריה (לעיל עג): וכו' היכי דיליף חזי לוג שמן למודה...
מקראי הכי נמי יליף אחד עשר יום שצין נדה לנדמה מקראי: ציממי. ראתה ציום תהיה זבה כדכתיב (שם) ימים רבים אכל ראתה...
צלילות לא תהא זבה: סמוך לנדסה. ליל שמיני שהרי ימי נדות כל שבעה עד הלילה כדכתיב שבעת ימים תהיה צנדתה: הלכות...
משנה וצרייתא הלכה למשה מסיני:
משנה וצרייתא הלכה למשה מסיני:

הדרן עלך תינוקת וסליקא לה מסכת נדה

פד א מיי פ"ו מהל' אסורי...
ביאה ה"ל"ב:
פד ב מיי פ"ג מהל' מטמאי...
משכב ומושב הל"א ופ"ד...
מהל' אסורי ביאה ה"ל"ב:
פד ג מיי פ"ג מהל' מטמאי...
משכב ומושב הלכה ג:
פד ד מיי פ"ו מהל' אסורי...
ביאה הל"ז ופ"א מהל'...
מטמאי משכב ומושב הל"ב:
פד ה מיי פ"ו מהל' אסורי...
ביאה הל"ח והלכה ט:

תוס' הרא"ש

מנין לרבות שני ושלישי...
כו. מדקא חשיב עד עשירי...
ואחד עשר אלמא האי שני...
הוא יום שני לימי זיבה וכדי...
נכבה דהיינו מופלג יום א'
מנדתה וכבר ריבה אותה...
מאז כי תזוב אלא אבן...
יריחטא חזרו וכופלו בהדי...
אחריו: מנין לרבות יום...
י"א (יום). דס"ד לא מרבין...
ראוי לספירה אלא עיקר...
דבות הכתובה בספק אבל...
לא לספירה דמרבין מאז...
כי תזוב: וכח היא שאינה...
מטמאה בראיות כבימים...
ותימה מה להיות שכן...
מטמאה באונס כו' ובסוף...
דקאמר ומה הוא שאין סופר...
אחד לאחד וכי איכא...
למיפרך מה להווא שכן...
מטמא בראיות כבימים...
כדאמרין בריש בנות כותים...
דלא יליפי מהדדי מכה הנך...
פירי. וי"ל דהינו סומך...
עיקר על הקו"ו אלא כמו...
לימד סתום מן המפורש.
ויש דברים וילפי מהדדי...
כדמפרש בריש בנות...
כותים: תנא רבי אליהו...
כל השונה הלכות. אידי...
דאיירי לעיל בהלכות י"א...
שהיא הלי"מ קא מיייתי לה...
הכא כדפרשי. הלכות...
משנה וביראת והלכה...
למשה מסיני. ומיהו לא...
שייכא כל כך הכא טפי...
מבשאר דוכתי דלא מיייתי...
לה אבן גרדא זו אלא משום...
דיחא ליה לסיים ברבר טוב...
כדאמרין באין מעמידין...
שכן מצינו כבימים...
הראשונים שסיימו כדברי...
שבת ותנוסין: סליק פרק...
תינוקת בל"ד ובסליקותיה...
פסקת נדה בריחמי שמיא...
הכותב נסים בח"ד...
אברתם מוליכה י' נ"ע